

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici številka 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 4. novembra 1930

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 128.

Gospodarski problemi mesta Ljubljane.

Gradbena sezona letošnjega leta je pri kraju in z žalostjo moram ugotoviti, da do vseh mnogobrojnih napovedanih javnih del v Ljubljani, z edino izjemo početnih del za cestno železnico na Gosposvetski cesti, ni prišlo. Ob koncu leta, ko se bo delal nov proračun, moramo ugotoviti, da smo izgubili zopet celo letošnje gradbeno sezono i glede carinarnice, kakor tudi glede regulacije Ljubljane, posebno pa glede ljubljanskega kolodvora. Vprašanje carinarnice se je z administrativnimi nepravilnostmi zavlačevalo preko celega poletja in še sedaj načrti glede instalacij v zgradbah niso potrjeni. Dela so bila razpisana takrat, ko je začel padati sneg. Posojilo za te zgradbe, je kakor znano že najeto in gre nam sedaj vsaj za to, da se pravčasno ukrene vse potrebno, da ne narastejo visoke obresti za najeto, a neizkoriščeno posojilo in da se z deli pravčasno prične, vsekakor vsaj še pred novim državnim proračunskim letom, da nam ne bi zopet zapadla tangenta iz kaldrmskega fonda v korist splošnemu fondu.

Tudi za dela na regulaciji Ljubljane in pri osuševanju barja, ki so počivala celo leto, bi bilo želeli, da se v najzgodnejši pomladi začnejo, da stopimo v fazo uresničenja tega vprašanja, pri katerem smo vsled strankarske nagajivosti zgubili celih 20 let.

Vprašanje ljubljanskega kolodvora ni prišlo po konferencah, ki so se vršile sredi poletja, mnogo bližje izvedbi. Jesen je pretekla v pisarniškem dopisovanju tako, da niti kredita, ki je bil v letošnjem proračunu za pričetek gradbenih del na razširjenju ljubljanskega glavnega kolodvora, dosedaj niso angažirali in bo vsled tega najbrže zapadel. Izgleda, da se še dolgo ne bo zasadila lopata.

Pred dvema leti montirana avtomatska telefonska centrala bo v kratkem izrpana. Tudi telefonski kabli so na mestnem pomerju v nekaterih smereh popolnoma izkoriščeni tako, da razni prosilci ne morejo priti do telefonskih postaj. Kakor čujemo je vloženi okrog 200 prošenj za nove telefonske postaje, ki jih radi raznih računskih ovir ni mogoče rešiti, dasi stranke vnaprej plačajo vse stroške, ki jih ima poštna uprava z instalacijo novih telefonov. To je ne samo velika škoda za poštne dohodka, marveč je še večja ovira napredka in razvoja trgovine in obrtnosti v mestu Ljubljani in neposredni okolici.

Tudi promet z Zagrebom in Beogradom je vsled nezadostnosti telefonskih naprav zelo oviran. Ker imajo državni pogovori in cela vrsta drugih ustanov prednost, trpi trgovski poslovni promet. Tekom poletja po cele dneve ni bilo mogoče dobiti zveze v poslovnih urah z Beogradom za navadno govornilo pristojbino, kar pomenja za našo podjetnost in kupčijski promet veliko breme in nedogledno oviro. Samo ako vzamemo število pogovorov, ki dnevno odpadejo, ker stranke ne morejo pravčasno dobiti zveze, in če upoštevamo, da se velik del interesentov sploh ne prijavi za pogovore, ker ve, da pravčasno zveze ne dobi, nam dokaže po enostavnem računu, da bi bila investicija za nove linije, ki jih je potreba zgraditi, v par letih odplačana.

Vedno bolj neodložljivo postaja tudi vprašanje zgradbe javnih avtomatičnih govornilnic na važnejših prometnih križiščih, posebno na perife-

riji mesta. Ljubljana je v tem oziru zelo zaostala in potrebe naraščajočega prometa nalagajo dolžnost, da se tudi temu vprašanju posveti primer-na pažnja.

Celo poletno sezono smo izgubili neizkoriščeno tudi glede modernizacije cest. Primitivno kakor pred 50 leti se vozi prod v nastale jarke in kotanje ob koncu sezone na ceste, da ga prvi avtomobil razmeče po polju na okoli. Še danes ne vidimo na državnih cestah nobenih parnih valjarjev, dočim je stanje izvoženih potov v okolici mesta Ljubljane postalo za velik promet že naravnost opasno. Videli smo, da se je v tem oziru v donavski banovini že našla formula za finansiranje cestnih zgradb, ki omogoča udeležbo privatne inicijative. Za Ljubljano pomenja to vprašanje eden od najosnovnejših prometnih in turističnih problemov, za katerega rešenje je treba še tekom zime vse pripraviti, da se v zgodni pomladi lahko prične z delom. Za prvo etapo bi bilo treba tlakovati državne ceste v ljubljanski okolici vsaj v izmeri 5 do 10 km v vseh smereh najjačega prometa.

Do turistične sezone bi bilo treba preskrbeti tudi na železnici uvedbo motornih vozil. Taki motorni vlaki, ki bi lahko transportirali do 180 potnikov, bi omogočali gostejše zveze z našimi letovišči, pa tudi olajšali prevoz delavstva, uradništva in šolskih šolskih otrok iz okolice v mesto in nazaj. Za nabavo motornih vozil imamo zadostne reparacijske kredite na razpolago in zato ni umestno, da se

rešitev tega vprašanja od leta do leta brez potrebe odlašna na škodo tujskega in turističnega prometa zavlačuje.

Ljubljanski mestni svet bo pri novem proračunu postavljen pred težko nalogo reforme mestne trošarine, ki sme po novem zakonu z dne 16. aprila bremeniti samo ono blago, ki se v mestu faktično konsumira. Izvedba tega načela v trošarinski tarifi bi imela za mestne finance dokaj neugodne posledice, ker pomeni občutni izpadek napram sedanjim dohodkom. Nasprotno se pa tudi ne more živilskih predmetov obremeniti s previsoko trošarino, ki bi imela za posledico še večjo podražitev življenja v Ljubljani.

Vprašanje industrijalizacije ljubljanske periferije je ostalo tudi po dograditvi povečane mestne elektrarne še vedno nerešeno. Ljubljana v danih prilikah žal še ni mogla slediti politik drugih mest Osijeka, Karlovca, Kranja itd., ki so znala s pametnimi ukrepi, olajšavami in ugodnostmi privabiti velika podjetja v svoje okrožje. Mestna občina ljubljanska ne razpolaga za te svrhe s primernimi zemljišči, da bi jih mogla nuditi interesentom po izjemno nizkih cenah, in imajo vsled tega interesanten pojav, da se niza industrija v ljubljanski okolici 5 do 10 km za mestom namesto v neposredni okolici. Kljub temu smatramo, da vprašanje industrijalizacije ljubljanske okolice tudi v sedanji situaciji ni nerešljivo in mestna uprava ima mnogo razloga, da doprinese nekoliko žrtev za pridobitev industrij, ki bodo pozneje postale trajen vir dobrih dohodkov mestnih financ.

Jugoslovansko - španski pomorski promet.

Trgovska pogodba med Jugoslavijo in Španijo je onemogočila uvedbo neposrednega pomorskega prometa med obema deželama. Tako n. pr. se je vrnil 24. oktobra parnik »Morava« plovbne družbe »Oceania« s svojega prvega španskega potovanja v Sušak. Ta vožnja je bila že redna. Glavna naloga takšnega rednega prometa pa ni sam izvoz jugoslovanskega lesa v Španijo. Pride vpoštev tudi visokovredno in lahko skvarljivo blago, ki zahteva hiter transport: perotnina, jajca, živa živina, medicinske rastline itd. Prav tako so pozdravili otvoritev nove jugoslovanske proge tudi španski gospodarski krogi. Za Španijo in prav tako tudi za Jugoslavijo je velikega pomena inostraniranje španskega izvoza v Češkoslovaško. V prvih osmih letošnjih mesecih je znašal po uradnih čslav. podatkih izvoz iz Španije v Češkoslovaško 61.817 ton blaga v vrednosti

70.4 milijonov Kč. Morda bi bilo mogoče, da se znaten del tega prometa napele preko jugosl. ozemlja, če bi jugosl. železniška uprava dovolila znižano prevožno tarifo. Doslej je šlo špansko blago v Češkoslovaško preko Trsta. Gre za sveže posušeno sadje, riž, vino, kolofonij in drugo blago. Špansko sadje (južno sadje) bi moglo tudi v Jugoslaviji sami konkurirati z italijanskim. »Morava« je pripeljala sedaj v Sušak iz Španije 80 ton tovora, ki je šel deloma naprej v notranje kraje Jugoslavije, deloma pa v Trst in Split. V bodoče bo treba vprašanje dovoza iz Španije zadovoljivo rešiti; to se pravi, da dobijo ladje, ki vozijo tovor v Španijo, tudi dosti tovora za vožnjo nazaj; s tem bo hkrati rešeno tudi vprašanje tranzitnega prometa. — **Kakor se sliši, bo dalja zgraditi »Oceania« za promet s Španijo še dva nova parnika po 3800 ton.**

ZUNANJA TRGOVINA AVSTRIJE IN JUGOSLAVIJE.

V izvozu in uvozu Avstrije prvih devetih letošnjih mesecev so bile udeležene glavne države s sledečimi številkami: **Uvoz:** Nemčija 427.2 mil. šil. (lani v istih mesecih 506.3), Češkoslovaška 356.8 (413), Ogrska 222.5 (214.9), Poljska 155.2 (220.9), **Jugoslavija 112.1 (82.7); izvoz:** Nemčija 239.2 (254), Češkoslovaška 172.3 (224.1), **Jugoslavija 111.3 (120.6)**, Ogrsk 90.9 (125.7), Poljska 61.3 (79.2). Jugoslavija je pri uvozu Avstrije letos dosti bolj udeležena kot je bila lani, pri izvozu pa dosti manj kot lani; torej se je morala njena trgovska bilanca v prometu v Avstrijo znatno zboljšati.

* * *

JUGOVZHODNA EVROPA IN NEMČIJA

Prof. r. Hoffmann iz Dresdena, ki se peča že več let z gospodarskimi problemi Jugovzhodne Evrope, je dovršil nedavno potovanje po Balkanu, ki ga je zadržalo posebno mnogo časa v Jugoslaviji. O gospodarskih odnosajih med Nemčijo in Jugovzhodno Evropo, zlasti Jugoslavijo, ima sedaj prof. Hoffmann v važnih nemških industrijskih okrajih javna predavanja, ki so od interesentov zelo obiskana. Prof. Hoffmann pripravlja obenem izdajo obsežnega dela »Gospodarstvo in kultura v Jugovzhodni Evropi«. — Vidimo, da so se začeli v zadnjem času v Nemčiji prav zelo zanimati za naše kraje in za naše gospodarske razmere in se njih literatura o nas od dne do dne bolj obogatuje. Gre po večini za prav resna dela.

Milivoje Savič:

Načrt praktičnega pouka v trgovskih šolah.

Za modernega trgovca je potrebno poleg načina trgovanja tudi knjigovodstvo, poznavanje blaga in način izdelave, tehnologija blaga. Navadno se poučuje v trgovskih šolah blagoznanstvo brez laboratorija, a način izdelave blaga brez vsakega opazovanja izdelave blaga; o načinu trgovanja se pa sploh ne poučuje. Radi tega se naši izšolani dijaki trgovskih akademij sramujejo teh poslov in neradi stopajo v službo pri trgovskih podjetjih. Treba je uvesti v trgovsko nižjo šolo, v trgovske akademije in višje trgovske šole poletno počitniško prakso slično, kakor je ta uvedena na srednje tehničnih šolah in to za stroko po izberi bodisi na surovo kožarsko, izgotovljeno kožarsko, lesno, tekstilno, steklarsko, barvarsko, kolonijalno, mizarsko, železarsko itd. ali pa kako tovarniško prakso. Nobeden učence ne bi smel prej dovršiti šole, dokler ne dokaže štiriletne prakse, če šola traja štiri leta, dvoletne, če šola traja dve leti. Učno osebje bi obiskovalo dijake, da bi se prepričalo, da-li oni v resnici izvršujejo prakso.

Teoretični pouk bi bil dopoldne in to bodisi v knjigovodstvu, poznavanju blaga v laboratoriju ali poznavanju blaga na kakem trgovskem poslu. Učenci bi hodili razdeljeni na grupe, pod vodstvom učiteljev enkrat, da sortirajo surove kože; drugič, da bi sortirali in merili les za gorivo, ki je namenjen za prodajo; tretjič da bi sortirali deske in grede; četrtič bi šli na živinski in klavnični trg, da bi opazovali nakupovanje in klanje živine ter predelavo mesa in slanine; petič v usnjarno, da bi opazovali in da bi se jim pojasnilo, od česa zavisi kvaliteta kože, kako se ta spozna ter da bi sortirali kože; šestič bi šli v papirnico in kartonažno tvornico in opazovali predelavo ter nato v trgovini prodajo samo; sedmič bi šli v žitno ali sadno podjetje, a na tržni dan bi bili na trgu ali v skladišču; osmič bi si ogledali, kako se prehranjujejo svinje in govedo, ki je namenjeno za izvoz; devetič bi delali v mlinu in opazovali bi, kako se proizvajajo razne vrste moke in kako se te spoznavajo; desetič bi si ogledali, kako se vodi hotel, kako kavarna ali restavracija; enajstič bi si ogledali in delali v kavi vinarški trgovini, delali bi v kavi železarski trgovini itd. Dijaki bi tedaj vedeli, zakaj se uče in odločili bi se, kaj naj se uče; tedaj bi se ne sramovali dela in posvetili bi se raje praktični trgovini, kakor pa državni ali bančni službi.

Na ta način bi mnogi ostali po dovršeni šoli na posestvu in nadaljevali posel svojega očeta ter bi ne postajali uradniki, kakor je to sedaj običajno.

V osnovnih šolah.

V osnovnih šolah je treba uvesti osemletni pouk: prva štiri leta obči pouk, a zadnja štiri leta specialni pouk in to po vaseh specialno poljedelski, a v mestih specialno trgovski ali tehnični pouk.

Specialni trgovski pouk bi služil bodočim trgovcem, a tehnični obrtnikom in delavcem.

Za deklice bi bile osnovne šole po vaseh specialno za poljedelstvo, a po mestih tehnični pouk v krojaštvu, plehtarstvu, klobučarstvu in poleg tega gospodinjski in trgovski pouk s trgov-

skimi predmeti, stenografijo, pisanjem na stroj in gospodinjstvu.

Namesto gimnazij naj bi bile ali srednje-tehnične šole ali trgoveške akademije. V srednje-tehnične šole bi se sprejemali dijaki iz specialne tehnične osnovne šole, a v trgoveške akademije iz specialne trgoveške osnovne šole. Iz srednje-tehničnih šol in trgoveških akademij bi se lahko šlo na visoko tehnično šolo ali na univerzo. Le nekoliko gimnazij bi bilo za pouk zgodovine in jezikov za bodoče učitelje srednjih šol. Kakor moramo imeti trgoveške akademije kemične laboratorije in zbirke za blago, je treba, da so srednje-tehnične šole nekake male tvornice itd., opremljene z različnimi stroji in aparati, trgoveške specialne šole bi morale imeti zbirke za blago, a tehnične specialne osnovne šole zbirke, risbe, aparate in orodje zato so potrebna zelo velika sredstva za instalacije, kakor tudi večje število prostorov v današnjih gimnazijskih in osnovnošolskih poslopih.

Nove telefonske relacije z Avstrijo.

Po odloku gospoda ministra za gradbe št. 59.194 od 13. oktobra t. l. so od 25. oktobra t. l. naprej otvorene telefonske relacije po vodu Ljubljana—Dunaj:

1. Ljubljana—Aspang. (Pristojbina za navadno govorilno enoto 4:20 zl. fr. ali 46:20 Din.)

2. Ljubljana—Zöbern in Ljubljana—Schlag bei Zöbern. (Pristojbina 3:45 zl. fr. ali 37:95 Din.)

Po vodu Maribor—Graz:

1. Maribor—Aspang. (Pristojbina za navadno govorilno enoto 3:45 zl. fr. ali 27:95 Din.)

2. Maribor—Zöbern in Maribor—Schlag bei Zöbern. (Pristojbina 2:70 zl. fr. ali 29:70 Din.)

Po odloku g. ministra za gradbe št. 54.177 od 30. septembra t. l. je od 15. oktobra t. l. naprej otvoren telefonski promet med centralami Konjice — Reifnitz am Wörthersee in Konjice — Spielfeld.

Pristojbina za navadno govorilno enoto v relaciji Konjice—Reifnitz am Wörthersee je 2:70 zl. fr. ali 29:70 Din, v relaciji Konjice—Spielfeld pa 1:50 zl. fr. ali 16:50 Din.

Nadalje je bil po odloku št. 50.316 od 17. septembra t. l. dne 1. oktobra t. l. otvoren telefonski promet med centralami Maribor, Ptuj, Celje, Slovenska Bistrica, Pristava in centralami Judenburg, Obdach in Oberzeiring. (Pristojbina za navadno govorilno enoto je 2:70 zl. fr. ali 29:70 Din.)

Z odlokom ministrstva št. 53.521 od 29. septembra t. l. je od 10. oktobra t. l. naprej otvoren telefonski promet med centralo Šent Ilj v Slov. gor. in centralami Spielfeld, Graz, Wolfsberg, Zeltweg in St. Pölten.

(Pristojbina za navadni pogovor Šent Ilj v Slov. gor. — Spielfeld je 1:50 zl. fr. ali 16:50 Din. Šent Ilj v Slov. gor. — Graz, Wolfsberg in Zeltweg 2:70 zl. fr. ali 29:70 Din in Šent Ilj v Slov. gor. — St. Pölten pa 3:45 zl. fr. ali 37:95 Din.)

Za nujne in silno nujne (clair) pogovore je pristojbina trikrat oziroma desetkrat tako velika, za pozivnice pa je enaka tretjini pristojbine navadnega pogovora.

Razstave sejmi

VINSKI SEJEM PRIREDI VINARSKA ZADRUGA JERUZALEMČAN V IVANJKOVCIH

dne 10. decembra t. l. Otvoritev bo ob 8. uri. Letošnji mošti se prav lepo razvijajo in bodo do takrat gotovo že tako daleč, da se bode dala kvaliteta popolnoma presoditi. Pridelek je letos dvakratni od lani. Cene so pa izredno nizke. Pripuščena bodo le vina iz Ljutomerško-Ormoškega vinarskega okoliša. Ta sejska privedev je 6. tukaj ter je pri producentih, kakor pri kupcih zelo priljubljena. Vršni se v restavracijski dvorani tik kolodvora, torej vreme ne more prav nič motiti. Kaka eventualna pojasnila daje rade volje uvodoma omenjena zadruga.

Konjunktura v Jugoslaviji

Gospodarski položaj v Jugoslaviji je po zagrebškem konjunktornem poročilu še zmeraj v znamenju nizkih žitnih cen. Notacije za pšenico, koruzo itd. na produktivnih borzah Jugoslavije se gibljejo po kvaliteti, tarifnem položaju itd. na prav nizki stopnji. In vendar je takozvana svetovna pariteta še pod to točko. V Ameriki so sicer mnenja, kakor smo to že na drugem mestu omenili, da je globinska točka pšeničnih cen prekoračena, a težko je videti, kako in kdaj bo prišlo zboljšanje. Toliko je gotovo, da poljedelec pri teh cenah trajno ne bo mogel shajati. Jasno poznanje tega dejstva bo gotovo pospešilo izvedbo tlikrat premetlih narodnih in mednarodnih pomožnih odredb. Vsaj zelo potrebno bi bilo to. Zelezniško-tarifne olajšave zadnjih dni so v tem oziru prav dobro došle.

Vedno bolj pogosta so žalostna poročila iz lesne industrije, ki je v znamenju izredno slabe kupčije in ki neprestano toži nad opustošujočimi učinki ruskega dumpinga, tudi v mednarodni trgovini z agrarnimi produkti dobro znanega. Belgijske in francoske obrambne odredbe, sedaj tudi rumunske, ostanejo v svojem učinku tako dolgo zelo omejene, dokler ostaneta Anglija in Italija — a tudi Nemčija — veleodjemalca ruskega blaga. In se tudi ne vidi, kako bi moglo to drugače biti. Če naroči Rusija v Angliji za pet milijonov funtov tekstilnih strojev, je to protiusluga za velikanske angleške nakupe lesa v Rusiji. Če je Nemčija v hitro rastoči izméri odjemalka ruskega lesa, slišimo na drugi strani, da je kupila Rusija v Nemčiji za 20 milijonov mark plemenskih prašičev. In politični momenti tudi ne kažejo, da bi se Nemčija borila proti ruskem dumpingu. Prav tako zasleduje Italija politična in gospodarska stremjenja, ki ji priporočajo pospeševanje trgovine z Rusijo. Tudi Češkoslovaška, kuje železne tovarne že več let prodajajo v Rusijo in se trudijo za dobavo vedno novih naročil, ne misli na anti-dumping. In tako dalje.

Jugoslovska lesna industrija, ki mora sedaj zelo varčevati in se omejevali, more pričakovati zboljšanja le od zboljšanja mednarodnega tržnega položaja in tudi od dviga domače porabe, ki je izražena n. pr. v velikih načrtih železniških gradb z njihovimi potrebami, v zasebnem in javnem stavbnem delovanju itd. Zboljšanje mednarodnega tržnega položaja, dvig potrebe, porabe in prodaje so izredno težki problemi. Vse je prepleteno — brezposelnost in znižanje konsuma, proračunski deficiti in valutne težave itd. —, vse se menja kot vzrok in kot posledica. Večkrat mednarodni značaj kriznih pojavov nam

razjasni mednarodne poskuse za njih odstranitev. Bolj ko se depresija poostrejuje, tem vztrajnejši in stanovitnejši bodo naravno postali ti poskusi in tem učinkovitejši bodo. In tako se kažejo že sedaj vidiki za zboljšanje, čeprav še čisto megleno.

V Jugoslaviji se je kljub svetovni gospodarski krizi in kljub označenim pojavom gospodarske depresije ohranila vseeno še neka gotova višina. Stavbno delovanje tekočega leta je bilo še zmeraj znatno, deloma celo večje kot ono lanskega leta, industrijsko ustanovitveno gibanje se ni ustavilo, zelo velike državne železniške in cestne gradbe se pripravljajo ali pa se že izvršujejo. Bankarstvo ima mirno, a ne vznemirjujoče leto za seboj. Dividende sicer ne bodo narasle in bodo deloma morda celo znižane, a konsolidacija je po kolebajočih povojnih letih z njih neujajljivimi velikimi izgubami v glavnem izvršena.

*

Mesec oktober je bil v znamenju učinka newyorških borznih dogodkov na jugoslovske borze. Že v prvih dneh oktobra n. pr. je padlo Blairovo posojilo v Beogradu na 87. Katastrofalni pade v New Yorku 9. oktobra je nato na jugoslovske dolarske vrednote občutno vplival. Zelo omembe vredno je, da padeč tečajev v New Yorku ni povzročil na jugoslovskih borzah prodajo jugoslovskih dolarskih papirjev, temveč močno povpraševanje po njih. To povpraševanje se je javilo na jugoslovskih borzah in potom jugoslovskih velebank tudi neposredno na newyorški borzi sami. Tako so se tečaji na borzah v Jugoslaviji in v New Yorku zopet utrdili. Dolarskih listin je prišlo doslej iz inozemstva v Jugoslavijo nazaj za najmanj 300 milijonov dinarjev. Gre za posojilne zneske v skupnem nominalu 57 milijonov dolarjev.

Zunanja trgovina v prvih letošnjih osmih mesecih kaže napram lanskemu letu zmanjšanje izvoza od ca. 4600 na 4400 milijonov Din in zmanjšane uvoza od ca. 5000 na 4600 milijonov. Seveda se neprestani padeč žitnih cen pozna tudi pri izvozu. Depresija v trgovini se nadaljuje.

Pisali smo že, da so 15. oktobra odprli v gradbenem ministrstvu oferte glede cestnih zgradb s proračunom 1180 milijonov Din in drugih del v znesku 116 milijonov Din. Napisali smo tudi imena interesentov, ki se za te gradbe zanimajo; gre v prvi vrsti za ameriške, nemške in francoske tvrdke. Tudi od teh gradb pričakujejo poživljenja gospodarskega položaja. O zanimanju inozemskega kapitala za naše rudnike poročamo v tekočih poročilih.

Naš novi luksuzni parnik »Kraljica Marija«.

Naša sicer mlada a zelo lepo se razvijajoča trgovska mornarica bo v kratkem zopet slavila eden svojih najlepših dnevo.

Kakor namreč poročajo, je angleška paroplovna družba »Royal Mail« slovesno predala 1. novembra v Southamptonu zastopnikom Jugoslovskega Lloyd-a naš novi luksuzni parnik »Kraljica Marija«. V ta namen so odpotovali k temu slovesnemu aktu od naše strani generalni direktor Banjić, novoimenovani kapetan ladje V. Sumunković, inspektor M. Bote in glavni ladijski komisar Jakić ter dve skupini naših mornarjev. Upati je, da bo ta ponosna ladja že sredi novembra v naših vodah. Ta dan bo tako za naše morje, kakor tudi za našo državo samo velik dogodek.

Imeli smo sicer svoj luksuzni parnik »Karadjordje«, ki je vedno vzbujal vseplošno priznanje tako domačinov, kakor tudi tujcev, ki pa je moral vsled znane katastrofe za nekoliko časa prekiniti svojo redno službo. Sedaj je parnik v glavnem že popravljen in bo v kratkem času zopet ponosno zavihrala njegova zastava v naših lukah. Z novim parnikom »Kraljica Marija« pa bo storjen velik korak naprej v naši paroplovbi, ker ta ne bo plul samo ob naši obali, ampak tudi po Sredozemskem morju in upati je, da bo v doglednem času tudi otvorena pot preko Oceana.

Tako bo naša trgovska mornarica s svojimi ladjami ona, ki bo ponesla slavo in moč naše domovine v najoddaljene kraje sveta in hkratu vršila tudi veliko narodnogospodarsko misijo.

Polinska

TVORNICI
ČIKORIJE

Priloga

Priloga
svoje izvrstne izdelke

Po svetu

Privil. d. d. za izvoz agrarnih produktov bo otvorila v najbližnjem času podružnico v Zagrebu, najbrž že v novembru.

Za ceste v Donavski banovini je določena svota pol milijona dinarjev. Gre za zgradbo novih in za popravo starih cest.

Tri nove kmetijske tovarne spirita v Južni Srbiji je dovolilo finančno ministrstvo. Vsaka od treh tovarn ima pravico, da producira kot temeljni kontingent 600 hektolitrov čistega alkohola.

Sliv s postaje Kruševac so odposlali v sedanji izvojni seziji 3,478,000 kg (348 vagonov), od teh 132 vagonov v Avstrijo, 111 v Češkoslovaško itd. Cena sliv v Kruševcu se giblje med 110 in 160 dinarji.

Za izvoz sladkanega mošta bo po poročilu beograjskega »Vinarskega lista« dovolilo finančno ministrstvo izvozne premije.

Za železnico Varaždin—Križevci je zanimanje v prizadetih krogih zelo veliko in gre akcija kljub negativnim odgovorom iz Beograda naprej.

Grodzja iz Smedereva in okolice je bilo eksportiranega v prvih dveh letošnjih izvoznih mesecih 1,785,000 kg. 82 vagonov je šlo v Prago, 56 na Dunaj itd.

Tarifne popuste za transport sladkorja iz Češkoslovaške v Jugoslavijo so dovolile čsl. državne železnice v sporazumu z avstrijskimi zveznimi železnicami od čsl. sladkornih tovarn do avstrijsko-jugoslov. državne meje Spielfeld-Strass.

Ameriška družba Western Union Telegraph izkazuje za prvih devet letošnjih mesecev 6,590,000 dol. čistega dobička, to je 5,020,000 dol. manj kot lani v istih mesecih.

Srednje- in jugovzhodnoevropske produktne borze so sklicale za 17. nov. konferenco tajnikov v Budimpešti, da se posvetujejo o zborovanju imenovanih borz.

Centralo za izvoz živalskih produktov so ustanovili v Rumuniji, in sicer iz potrebe glede na trgoveške pogodbe, ki jih je sklenila Rumunija z različnimi državami. Izvoz živalskih produktov bo dirigiral sedaj ta centralna zveza.

Veletržni indeks v Avstriji je padel od 118 v avgustu in 115 v septembru na 112 v oktobru.

Cene železa na svetovnih trgih so zopet padle; nemška Zveza surovega jekla n. pr. je znižala ceno za železo v palicah za 2 marki, valjano žico za 3:50, surovo in srednje pločevino za 4 marke itd.

Pridelek mošta v Španiji je cenjen letos samo na 16,660,000 hl; lani ga je bilo 24,998,000 hl, v povprečnosti zadnjih petih let pa 22,921,000 hl.

Tečajni indeks na Dunajski borzi je padel od srede septembra do srede oktobra za 7:2%; najbolj so padle poljske vrednote, za 11:6%.

Tekstilne insolvence v Nemčiji se tako množijo, da se govori o »mnoštvenem umiranju« tekstilnih podjetij.

Ukinitve izvozne carine na okrogli les.

Na seji ekonomsko-finančnega komiteja ministrov, ki je bila 22. oktobra, je bil sprejet predlog g. ministra za šume in rude, da se za leto dni ukine izvozna carina na okrogli les, ki je napaden od insektov.

Kakor znano je bil okrogli les obremenjen z izvozno carino iz razloga, da bi se ne izvažal neobdelan les in da ne bi tako trpele naše žage na pomanjkanju surovin. Ker se je pa med tem pojavil lubadar, se je začelo igličasto drevje naglo sušiti tako, da so se nakopičile velike množine okroglega lesa, katerega pa naše žage ne morejo obdelati vsega, zlasti še radi tega, ker vlada kriza in stagnacija na lesnih tržiščih. Baš omenjeni sklep o ukinitvi izvozne carine pa hoče temu kolikor toliko priti v okom.

Izvršilnih predpisov za ta odlok, kakor smo informirani, doslej še ni bilo izdanih.

Sovjeti se pa posebno zanimajo za aeroplane in zrakoplove. Znano je, da se je takoj po obisku Zepelina v Moskvi pričela nabiralna akcija, ki zelo dobro uspeva. Pa tudi vlada sama kaže za to mnogo razumevanja. Zaukrat se seveda omejuje na bojne avijone, ki jih naroča v Zedinjenih državah. Isto tako imajo posebno veselje do povečanja svojega bojnega brodograja. V Julijski Benečiji, v Tržiču gradijo Italijani križarke »Vladivostok« za sovjetsko Rusijo. Stalno izpopolnjujejo svojo trgovsko mornarico, posebno pa tanke za prevoz nafte iz Črno-morskih pristanišč.

Naslednja statistika nam kaže, kako se dviga izvoz (v tonah) nafte:

1923:	1924:	1925:
6.061.000	7.099.000	8.524.000
1926:	1927:	1928:
8.712.000	10.197.000	10.634.000

Izvozna pristanišča v Črnem morju za petrolejske produkte so Novorosisk, Tuapse in Batum.

Gospodarski boj, ki se vrši tiho, skoro neslišno, med velesilami, vela danes za petrolej odnosno za kameno olje in njega derivate. Sovjeti zato pridno pospešujejo dviganje te gospodarske panoge in tudi veliko izvažajo. Pred vojno se je v najugodnejšem letu izžrpalo v Rusiji več kamenega olja kot pa v Združenih državah (mil. ton):

1901:	1927—1928:	1928—1929:
11.210	11.632	13.682

to je torej za 17-6% v letu 1928-29. več kot leta 1927-28. in za 20% več kot pred vojno leta 1901.

Izdatnost ruskih petrolejskih vrelcev se pa spreminja. Tako Grosny (sev. zap. Kavkas) prekaša Baku:

leta:	Baku:	Grosny:
1901	10.658	522.000
1927-28	7.574	3.576
1928-29	8.683	4.441

Posebnih uspehov se sovjeti nadejajo od vrelcev v novo odkritih predelih reke Kama v distriktu Peru (sev. Ural). Tam se nahajajo inženjerji z delavci s približno 40 vrtilnimi napravami. Vrelci Ukhta pa niso izpolnili nade sovjetov.

»Finnacial Times« poročajo, da se pa vlada zelo malo zanima za rafinerije v Baku in Grosnyju, ki so v zelo slabem stanju in zanemarjene. Po mnenju strokovnjakov ne bodo, brez izdatnejših investicij in popravil, delovale niti dve leti.

Pomemben izvoz nafte je pripravil sovjete do tega, da so se pobrgali za najcenejši dovoz do izvozne luke, t. j. potom cevi. Stare popravljajo in obnavljajo ter gradijo nove proti izvoznim pristaniščem v Črnem morju. Dokončana so deia za cevno napeljavo Grosny — Tuapse ter 25 km Baku — Batum. Zadnja ima izdatnost 1-6 mil. ton letno ter zniža prevozne stroške za približno 250 — Din za tono. Na progji Grosny — Tuapse bodo pa postavili vmesne pomožne postaje; na ta način zvišajo izdatnost pretoča od 1 mil. ton do 1-6 mil. ton letno. Skupno s tremi cevniimi napeljavami in tanki bo U. R. S. S. zmožna izvoziti letno 4-5 do

5 milijonov ton, medtem ko je izvozila povprečno

leta:	1905—1912:	1926—1927:	1927—1928:
mil. ton	650.000	2.384.000	2.728.000

Nameravana pa je tudi še cevna napeljava od Kaspiškega morja do Moskve, ki se ima dokončati do leta 1933. — Sovjeti se zavedajo, da je nafta njih glavno orožje, s katerim bodo mogli najobčutnejše zadeti v živo dve velesili: Zedinjene države in Anglijo.

Enakovrednega pomena za industrijo je tudi premog-anthracit, ki ga poseduje Rusija v velikih množinah. Iz Donecove kotline, kjer so največja ležišča anthracita, se je izvozilo (v mil. tonah)

leta:	1913:	1917:	1920:
	25-3	24-7	4-5
	1921:	1922:	1923:
	7-2	8-1	12-1
	1924:	1925:	1926:
	12-4	19-6	22-5
	1927:	1928:	
	27-3	31-3	

Izdatnost pridobivanja pa hočejo zvišati celo na približno 70 mil. ton letno.

Sovjetska vlada se tudi zaveda svojih nalog in težav. Zato Stalin s skrajno brezobzirnostjo izvaja načrt programa, ki pa je v nevarnosti, da ne bo docela izveden. Za izpeljavo potrebuje denar, ki ga more dobiti le z izvozom izdelkov in pridelkov domače zemlje. Notranje posojilo se je izžalovalo in je bilo podpisane ga le 30%. Nezaupanje ljudstva in naraščajoča inflacija, ki se večja, je razočaralo Stalina. Takoj ko se je vrnil z dopusta, je odslovil finančnega komisarja Brjuhanova in ravnatelja Narodne banke Pjatakova. Prvega je zamenil novi finančni komisar Grinko, ki pa se tudi najbrže ne bo mogel držati, ne da bi bil prisiljen pridno uporabljati državne tiskarne za tiskanje červoncev. Denarno stanje sovjetske Rusije je v istini precej žalostno. Hranilnih vlog ni, odnosno zelo padajo, davek na »kulake« je ostal brezuspešen, pri zadržanih je izkazan primanjkljaj od 100 milijonov rubljev. Stalin se bavi z mislijo, da amortizira cel gospodarski načrt. Prihodnje gospodarsko leto naj se prične s 1. januarjem 1931. Podpore brezposelnim so ustavljene z izgovorom, češ da ni brezposelnosti. Organizacija »Intourist« dela reklamo v inozemstvu, da privabi dotok kapitala v Rusijo. Tako je tudi današnji dumping lesa in žita znak slabega denarnega stanja in ne toliko zmožnosti izvažanja in konkurence. Izgleda torej, da bo pritisk dumpinga tem večji, čim slabši bo državni denarni položaj. Stalin s svojo zvesto G. P. U. hoče in tudi mora izvesti nameravano »pjatiletko« ali pa bo sledil polom.

Dobava-prodaja

Dobave. Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe glede dobave ilustracijske

barve in valjčne mase, glede dobave 1000 komadov nalučnikov in 500 komadov smerničnega mlečnega stekla za kretnice. — Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 11. novembra t. l. ponudbe glede dobave napisnih tablic. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 13. novembra t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg mila za pranje. — Dne 10. novembra t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave plošč iz azbestnega cementa. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 15. novembra t. l. se bo vršila pri računsko-ekonomskem oddelku Ministrstva za zgradbe v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave žice, pločevine, bakrene elektrolitne pločevine, cinka in svinca. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omejenem oddelku.)

Dobave. Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 12. novembra t. l. ponudbe glede dobave raznega orodja, 250 m balat-jermen, 800 komadov vijakov, 1000 komadov hrastovih pragov, 40 komadov visečih zaprtih armatur za električno razsvetljavo in 25 komadov žice za slušalkke jamskih telefonov; do 15. novembra t. l. glede dobave 400 m manesmanovih cevi; do dne 19. novembra t. l. glede dobave 100 kg kleja, 50 kg usnja, 100 kg solne kisline in 10 kg naftalina. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do dne 20. novembra t. l. ponudbe glede dobave gumijevih obročev za tovorni avtomobil ter glede dobave Jakonet-traku. — (Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Ljubljanska borza

Tečaj 3. novembra 1930.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DHVIŽH:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22-74
Berlin 1 M	—	13-455
Bruselj 1 belga	—	7-8719
Budimpešta 1 pengö	—	9-885
Curih 100 fr.	1094-40	1097-40
Dunaj 1 šiling	7-9446	7-9746
London 1 funt	—	274-30
Newyork 1 dolar	56-25	56-45
Pariz 100 fr.	—	221-60
Praga 100 kron	166-95	167-75
Trst 100 lir	294-35	296-35

Sprejem gojencev v banovinsko mlekarstvo šole v Škofji Loki. Na banovinski mlekarški šoli v Škofji Loki se otvori 10. decembra t. l. novo šolsko leto, ki bo trajalo do 10. oktobra 1931. Sprejemni pogoji so sledeči: 1. Državljanstvo kraljevine Jugoslavije; 2. z do-

brim uspehom dovršena osnovna šola in vsaj dveletna praksa v mlekarstvu. Predhodna praksa v mlekarstvu se ne zahteva od absolventov kmetijskih šol z dveletno učno dobo ali učencev enoletne kmetijske šole z enoletno prakso, vendar pa imajo od teh prednost pri sprejemanju oni učenci, ki izkažejo še prakso v mlekarstvu; 3. starost nad 17 let in ne preko 25 let; 4. moralna neporečnost; 5. pri mladostnih prosilcih dovoljenje staršev ali njih namestnikov za obiskovanje šole; 6. popolna fizična vsposobljenost za mlekarstvo stroko in dokaz, da prosilec ne bolega na tuberkulozi ali kateri drugi prenosljivi bolezn. Na zavodu uživajo učenci poleg strokovnega pouka tudi vso oskrbo. Šolnina znaša za vse šolsko leto 1000 dinarjev, vzdrževalnina pa 6.500 Din. Obiskovalci zavoda iz dravske banovine so šolnine prosti. Interesenti, ki želijo obiskovati zavod v prihodnjem šolskem letu, naj vložijo najkasneje do 1. decembra lastnoročno napisane prošnje za sprejem pri ravnateljstvu banovinske mlekarste šole v Škofji Loki. Pravilno kolkovanim prošnjam je priložiti te-le dokumente: 1. Domovnico; 2. zadnje šolsko spričevalo o praksi; 4. rojstni list; 5. nrvstveno spričevalo; 6. dovoljenje staršev odnosno njih namestnikov za obiskovanje mlekarste šole (samo mladoletni prosilci); 7. zdravniško spričevalo s posebno izjavo zdravnika, da prosilec ne bolega na tuberkulozi ali kateri drugi infekcijski bolezn; 8. izjavo o plačevanju določenih prispevkov za pouk in vzdrževanje z overovljenim lastnoročnim podpisom plačnika; 9. spričevalo o uboštvu, vidirano od pristojne davčne uprave. (To spričevalo prilože samo po zakonu o taksah ubožni učenci.) Na zavodu je za prosilce iz dravske banovine 5 brezplačnih mest in 5 mest za polovično plačevanje vzdrževalnine. Prosilci iz drugih banovin nimajo pravice do teh olajšav, marveč se vzdržujejo na zavodu ali sami, ali pa so študenti oblasti odnosno katerih drugih korporacij. Vsa podrobnejša pojasnila daje prosilecem na željo uprava banovinske mlekarste šole v Škofji Loki.

Tržna poročila

Mariborsko sejsko poročilo. Na svinjski sejem dne 24. 10. 1930. je bilo pripeljanih 299 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad Din 90—100, 7—9 tednov stari 150 do 200, 3—4 mesece stari 250—300, 5 do 7 mesecev stari 400—450, 8—10 mesecev stari 540—650, 1 leto stari 900 do 1000 Din; 1 kg žive teže Din 10—13, mrtve teže 15—17. Prodanih je bilo 216 svinj.

Za jugoslovanske patente
št. 5131 od 1. julija 1927 na:
»Postopek in priprava za izdelovanje žičnih vrvi, prostih vibec« (»Verfahren und Vorrichtung zur Herstellung drallfreier Drahtseile«);
št. 5132 od 1. julija 1927 na:
»Postopek in stroj za izdelovanje žičnih vrvi, prostih vibec« (»Verfahren und Maschine zur Herstellung drallfreier Drahtseile«);
št. 5135 od 1. julija 1927 na:
»Priprava za izdelovanje žičnih vrvi, prostih vibec« (»Vorrichtung zur Herstellung drallfreier Drahtseile«)
se iščejo kupci ali odjemalci licenc.
Cenjene ponudbe na: ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Beethovnova ulica 2.

Tvrdba

Nicklsbacher & Smrkoli

trgovina z deželnimi pridelki in mlevskimi proizvodi na debelo, se je preselila iz Pražakove ulice 11 v **Pražakovo ulico št. 4** (vogal Dunajske in Pražakove ul.)

Peki in trgovci

dobe prvovrstno moko iz gornjebačke pšenice produkt mlina Forgacs v Bački Topoli pri **Gospodarski zvezi** v Ljubljani.

TISKARNA MERKUR

TRG.-IND. D. D.
LJUBLJANA
Gregorčičeva ul. 23. Tel. 2552

se priporoča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskovin. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele, letake i. t. d. Knjigoveška dela izvršuje v LASTNI KNJIGOVEZNICI

- KNJIGOVEZNIKA - K. T. D.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6
II. NADSTR. NUDI PO IZREDNO NIZKIH CENAH:

SALDA-KONTE	ODJEMALNE
ŠTRACE	KNJIŽICE
JOURNALE	RISALNE
ŠOLSKE	BLOKE
ZVEZKE-MAPE	I. T. D.